

225

1.30

~~N. 353.~~

Letár napló sz. **DUILIU ZAMFIRESCU**

Szakiótári sz. **225.**

~~MARIANUM TANÁRI KÖNYVTÁRAN
TULAJDONA.~~

Beszérlés ideje: ~~szám~~

Pe Marea Neagră



1899-1918

Imp. 420

51.004 C

Nr 214 IV



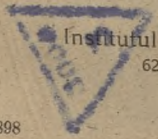
LIBRIS

MARIANUM

NC297

N. k. v. a. f.

BUCUREȘTI



Instituția de Arte Grafice C. SFETER

62-64, Calea Moșilor, 62-64,

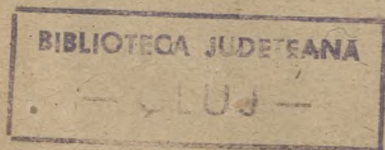
1919

26898

859.0 - 1



526695X



526695



PE MALUL MĂRII

Pe malul mării, — călătorul
S'a liniștit.
Povara vieții lui è dorul
De-a mai iubi cum a iubit.

De-atâta vreme pribegeste,
Fugând de dor,
Și'n loc să scadă, dorul crește,
Sălbatec și poruncitor.

Dar marea mângâe nisipul
Atât de lin,
În cât în ea își vede chipul
Întinerit și mai senin;

Sau vede ce apropiere
De val la val
Gonește zâmbet și durere
După același ideal.

Când marea furios se zbate
Lovind în stânci,
Din valul rupt, cade pe spate
Dorința poftelor adânci.

Și când se'nalță, ca nebună,
Urlând la cer,
E năzuința către lună,
Puterea vechiului mister.

Sau când se'ntinde, sclipitoare
Ca de zmarald,
E pofta de-a trăi din soare
Și-a prinde sufletul lui cald.

Oceanul, soarele și luna
Par a-i șopti
Că toate la un loc cer una:
Să reînceapă a iubi.

Ah, tu, eterna mea credință
In viitor,
Te vei preface-n suferință
Sau într'un tânăr, nou amor?

Pe Marea-Neagră

COPILA DIN CODRU

Din codrul des, a răsărit
Copila lui cea mai nebună.
E brună ca un asfințit,
In ochi cu suflet ispitit
Și'n păr cu scânteiri de lună.

De unde è? Cum de-a venit
Din vis,—în lumea asta vie?
Din ce necunoscut zenit
Lumina s'a ademenit
Și s'a înfiripat să fie?

E-atât de tânără și nouă
Și fragedă și străvezie,
Că par'c'ar fi un strop de rouă
Sau ritmul dintr'o poezie.

Când umblă, — vântul se desfată
Că poartă'n el așa făptură,
Iar ramurile din pădure
S'au aplecat și stau s'o fure,
Ca, pururea, o altă fată
Să nu mai aibă așa gură.

De zeci și zeci de mii de ani,
De prin ținuturi de titani,
Se lasă spre contemporani
Dorința timpului, de-a fi
Oprit o clipă, și-a iubi.
Și-atunci se'nchiagă din neant,
Din dungile de amarant
Și irisul din curcubeu,
Câte-o femeie, sau o floare,
Un geniu tânăr, sau un zmeu,
Ce-abia s'a 'nfăptuit, — și moare.

Că nu è dat pământului
Să lege coama vântului
Și nici frumosul lui să fie
Intruchipat pe vecinicie
In ochii umezi de amor
Ai unui tânăr muritor.

De aceia, tremur c'ai venit
Și-ai turburat odihna mea
Ce liniștită apunea
Spre haosul nemărginit.

Și totuși, cât mă simt de viu
Din ziua când ai apărut.
Trăesc prin ochi, și nu mai scriu,
Ci numai stau și te privesc
Și caut să-mi reamintesc
Cu cine semeni din trecut.

Pe Marea-Neagră

ATUNCI ?...

Pe locul unde te-am iubit,
Senina mea frumoasă floare,
Din malul rupt, a răsărit
Izvor de apă curgătoare.

Că firea s'a cutremurat
Și raiul lumii s'a deschis
La înfocatul sărutat
Ce te-a dezmeticit din vis.

Și repezindu-se de sus,
S'a aruncat voinic în mare,
Și-a curs într'însa, s'a tot dus,
Izvorul dintr'o sărutare.

Il urmărești ca pe o vână
Ce delicată șerpuește
Sub pielița dela o mână
A unei fete ce gândește.

Eșit cum e dintr'un vulcan
Al patimelor omenești,
E plin de duh și șarlatan
Când scaldă trupuri femeiești.

Le ia și le sărută gura
Cu mii de vălurele crețe
Pân' le topește în căldura
Din omeneasca tinerețe.

Și par'că știu și Zmei și Zâne,
Tritoni și Nimfele haihui,
Că ce è azi, nu va fi mâne,
Și toți se scaldă 'n apa lui.

Amorul meu te-a deșteptat,
Te-a încalzit și te-a ales.

— Atuncea, de ce m'ai uitaț?

— Sau poate nu m'ai înțeleș...

UN TRANDAFIR S'A SCUTURAT

Un trandafir s'a scuturat
Cu suflet parfumat de floare,
Iar de pe ramuri a zburat
Glas tânăr de privighetoare.

Te-ai dus, și-atunci am priceput
Că tinerețea a trecut.

Când vestea a venit pe vânt,
În primăvara viitoare,
C'a înviat ca din pământ
Și roză și privighetoare,

Te-am așteptat, – dar n'ai venit,
Nu, n'ai venit, n'ai mai venit.

IN AMURG

Palidă și gânditoare,
Luna iese din abisuri
Și-n amurgul de răcoare
Pune dor și varsă visuri.
Bolta cerului se umple
De o vraje de lumină
Ce dă lumii înțelesuri
Din durerea vespereină.

Unde ești și'n care vremuri
Ai apus pe 'ntotdeauna,
Tu, ce-aveai asemănare
Cu durerea și cu luna?
Astrul sfinței nopți de vară
Iar revine printre vii,
Numai tu, nemângăiato,
Pururea nu mai revii.

Curg pâraele în cânturi,
In mirezme cad petale,
Și suspină toată firea
După umbra gurei tale.
Că erai atât de nouă,
Zămislită într'ô doară,
In cât nu poate natura
Să te 'ncerce-a doua oară.

Odesa.

A D I O

Adio dulcea mea durere
Ce-atât de mult m-ai chinuit.
Te las, că nu mai am putere
Să te urmez pân' la sfârșit.

Tu ești sfioasă și curată
Ca floarea albă de pe stânci,
Dar ai făptură vinovată,
Cu ochii negri și adânci,

Și nu'nțelegi că eu sunt bietul
Nebun culegător de flori
Ce mă ridic încet cu 'ncetul
Până la stâncile din nori.

Dar forma ta înșelătoare
la calea timpului apus,
Și când ajung până la floare,
Ea se ridică tot mai sus.

Pe Marea-Neagră

UNEI COPILE LA SCHIT

Copilă fără de prihană,
Pornită spre călugărie,
Mai lasă cântecul de strană
Și rostul dela liturghie,
Și vino seara în grădină
S'ascuți, în glas, privighetoarea
Și să-nțelegi de ce suspină
Aleanul, apele și floarea.

O biată pasăre, trudită
De nebunia de a fi
Aleasă, și a fi iubită,
Și de-a alege și-a iubi,
Iși umple inima de dorul
Ștregarului soț călător
Și cântă pentru tot amorul
Neînțeleș de alt amor.

Că soarta noastră una este:
Să vrem ce nu poate să fie,
Pe Făt-Frumosul din poveste
Și geniul din poezie,
Și truda noastră să ne lege
Tot mai adânc de vrerea firei,
De a iubi și-a nu'nțelege
Nespusa taină a iubirei.

De-aceia, lasă liturghia
Și jalea, maicelor ce plâng,
Și vin'de-ascultă poezia
Privighetorilor din crâng,
Ca să-nțelegi că legea sfântă
E'n glasul celora ce cântă
Iar Domnul, harul său ceresc
L'a dat acelor ce iubesc.

lași.

CALD E SOARELE

Cald e soarele, când, tânăr,
Lumile călăuzește,
Dar mai cald e și mai tânăr
Sufletul care iubește.
Că, pe când, din mii de neamuri,
Focul, soarele, își ține,
Sufletul își arde numai
Numai flacăra din sine.

Tristă-i luna, călătoare
Pe întins fără ființă,
Dar mai trist e bietul suflet
Ostenit de suferință.
Că doar ea, sub întrupare
De „Craiu-Nou“, se va renaște,
Pe când omul aștepta-va
Pururi ziua lui de Paște.

MĂRGĂRINT

Mărgărint, mărgăritar,
Ce te scuturi în pahar,
Pe măsuța dragei mele,
Între lacrimi și inele,
Caută de-ntinerește,
Tremură și înflorește,
Că poate mireasma ta
Sufletu-i va turburà,
Te-o privi și țî-o zâmbi,
Florile țî-o mirosi..

Dar atuncea, alb cum ești,
Vezi să nu îngălbenești.

S' A D U S

Cu câtă durere iau pana să-ți scriu,
De cele ce'n sufletu-mi port,
Când totul în mine è tânăr și viu
Și numai amorul è mort.

E mort făcătorul de dulce minuni
Poetul cel tânăr pe veci,
Cu palida frunte sub rece cununi
Cu mânilor albe și reci.

S'a dus, fără vină și fără noroc,
În lumea de unde-a purces,
Plutind peste margini de timp și de loc,
Dar singur și neînțeleș.

LUMINA SENINĂ

Lumina senină încet se coboară
Spre dulcele său asfințit,
Când umbra se-'ntinde din oară în oară
Pe sufletul ce te-a iubit.

Te duci ca un cântec ce-abia mai răsună
Sub bolta zidirii cerești,
Ca valul în jocul șclipirei de lună,
Ca dorurile omenești.

Mă uit de pe culme pe trista câmpie
Și sper să te văd că revii,
Dar nimeni nu vine, și zarea-i pustie
Și căile toate-s pustii.

Uitare, tu sfântă suroră blajină
A oamenilor tuturor,
Coboară din umbre puterea-ți divină
Și pace dă inimei lor.

lași

IN PARCUL DLEA GENZANO

Pe lacul de Nemi

S'au scuturat rozele toate
In rondul parcului ducal;
Pe lac stă nufărul în roate,
Iar lebedele dorm sub mal.

De pe aleele tăcute,
Diana vine gânditoare,
Privind cum razele de soare
Incearcă timid să-i sărute
Chlamyda grea de pe picioare.

De ce n'ai fost pe-acele vremuri
Atât de dulce cum ești azi,
De te ascunzi când vii, și tremuri
În umbra spléndizilor brazi,
Și când răspunzi iubirei mele
Nestăpânită și păgână,
Cu ochii visători spre stele
Și muta strângere de mână.

Eu știu că nu ești vinovată
Și că te porți așa cum ești,
Cu neștiința ta de fată
Și truda firei femeesti,
În care tremură sfiala
Și poezia și păcatul
Și năzuința spre greșeala
Întruchipată în săgeata
Lui Cupido necununatul.

Le știu. Și totuși, vreau să-ți spun
Că sfânta Vinere — că-i sfântă —
Și alte sfinte, se supun
La glasul celor ce cântă,
Și'ntinde brațe în neștire
Către ștregarul fiu de zână
Cerându-i împuternicire
De-a mai redeveni păgână.

Că poezia cea mai plină
E pururi numai în lumină,
În gura ce-ți șoptește taina
Copilului nemuritor,
În brațul care-ți mișcă haina
Și-ți prinde sânul binișor,
Ca o divină mângâere
A tot ce-i violent și cere.

Te lasă, gânditoare, — lasă
Pe curcubeul de mătase
Ce lacul a răsfrânt într'însul.
Înnoată molcom lângă mine.
În simfonia de suspine
Ce portocalii îți îngână
De pare că-i înneacă plânsul.

Intinde-mi liniștit o mână
Și-atinge fundul cu piciorul.
Vom merge amândoi spre grota
De unde murmură izvorul
Și-ți spune la ureche nota
Divinei voluptăți, *amorul*.

Din grotă va eși Sirena
Și Nimfe străvezii, în grup,
Vor dezbracă frumosu-ți trup,
Iar Venus Anadiomena,
În numele lui Tata Joe,
Îți va semnă un benghiu în frunte:
Și alte două mai mărunte,
Ca nimeni să nu aibă voe
S'atingă cu mâni omenești
Pecetiile lui domnești.

În parcul de la Stânca.

MALVINA

La un portret al lui Romney
(Lady Hamilton)

Ești naltă și subțire ca un crin,
Cu glasul mișcător ca un suspin,
Cu ochii de mireasă, visători,
Și gura ca potirul unei flori.

Din ce necunoscută lume vii
Cu gene rourate și târzii,
Cu mersul plin de farmecul încet
Al tânăr-visătorului poet?

Ești scrisă numa'n grații și păreri,
În ritm cu elegante mlădieri,
În primăvara florii de migdal
Și cadrul mișcător al unui val

Cum poți să spui cu mâna ce întinzi,
Atâtea lucruri, mânei ce cuprinzi,
Și ce mister e 'n toată firea ta
De nu te poate nimenea uită?

Mași.

STROFE STINGHERE

Ciocârlie cântătoare
Ce te 'nnalți atât de sus,
— Se usucă jos o floare
Că te-ai dus.

Rândunică de pe sârmă,
Dacă vrei să pleci din țară,
la speranța mea de cârmă,
Și te-'ntorci la primăvară.

* * *

Tu care ești stăpână
Și ții cerul în mână,
Zi lunei să se culce
Ca să te pot visa:
E-atât, atât de dulce
Intruchiparea ta!...

* * *

Pasăre nemângâiată,
Părăsită și uitată,
Ce iubești acum tăcerea
— De-ai putea să știi cum este
Omeneasca mea poveste,
Ți-ai mai potoli durerea.

* * *

Adio, draga mea, adio.
La cântătorii despre zio
Nu umblă nimenea pe stradă.
— Ești ostenită și ești pală,
Cu ochiul lung ca o migdală
Și sânul alb ca de zăpadă.

Ce-i drept, nu-i nimenea pe stradă,
Dar zorile pot să te vadă.

LA ORȘOVA

Dunăre bătrână, spune, ce ascunde
Trupul tău în unde,
De te zbați în maluri, urli de mânie,
Până ce Carpații piscurile-și pleacă,
Apa ta să treacă,
Gâlgâind în mersul ei de vijelie?

Din adâncă umbră de pe malul verde
Gândul meu se perde
Peste nesfârșirea căreia-i plutești,
Peste timp de astăzi și de altă dată,
Când bătea curată
Inima în pieptul lumii românești.

Că de-au fost păcate, lipsă de credință,
Păs și neputință,
Lifte peste lifte, Unguri și Tătari,
Au mai fost și oameni, fost'au pământenii,
Domnii și moșnenii,
Drept-coborâtorii din legionari.

Și-a mai fost stăpânul stâncilor cărunte,
Bourul de munte,
Străjuindu-și singur codrul la pripoare,
Decebal voinicul, fiu de fiu localnic
Ridicându-și falnic
Fruntea către oastea lor năvălitoare.

Tu, ce pe sub malul negru de ruine
Te frământă în tine
Năbușind avântul apei furioase,
Și prefaci în trâmbă lucie de brumă
Șipote de spumă,
Ca să legeni raza stelelor sfioase,

Tu mai speri că, poate, au să mai coboare
Lungile pripoare
Dacii cu Zamolxe și Boeribiste
Ca să ia vîrtute, bînd apă din tine,
Și să ți se 'nchine,
Și să-și lumineze fețele lor triste.

Nu mai vin. Dar vremea, care schimbă toate
Multe vrea și poate,
Multe le preface și le 'ntinerește:
Pune vis în codri, umbră în poene,
Doruri pe sub gene,
Viers și bucurie pune 'n tot ce crește.

Salve, ție, apă binefăcătoare,
Ce te 'nalți spre soare
Și te lași pe holde rod și avuție!
Crească-ți flori pe maluri jururi-împrejururi,
Tânăro deapururi,
Tânăro, eterno, salve, salve ție!!

CÂNTEC

Trece apa pe sub trestii
Și viața pe sub gânduri
Depănând firul povestii
Până 'n scoc de patru scânduri.

Mierlă, pasere zbrehudă,
Cine-o să te mai desvețe
De-a tot fluera de ciudă
Călătoarei tinerețe?

Dragul meu, dragă să-ți fie
Vârsta tinereții pline,
Că de-abia unul la mie
Știe să i se închine.

Zi, cobzar, mereu din strună
Pân' s'o face dimineață,
C'am trăit pe vreme bună
Picul ăsta de viață.

LENA

Mustul spumegă 'n ulcică,
Plin de duh, ca o făptură,
L'ar bea Lena, dar i-e frică
Că ștregarul se ridică
 Și-o mușcă de gură.

Bea-l cât fierbe, Leno, fată,
Că acumai el de dușcă,
De s'o 'nțelepți vre-odată,
Ai să vezi, poate, că 'mbată,
 Dar că nu mai mușcă.

UNEI COPILE

Copilă albă ca o floare,
Păzește-te să nu te fure
Suspinul apei la izvoare
Și glasul de privighetoare
Ce cântă în pădure.

Păzește-te de luna plină
Ce 'n limpede miros de tei
Ademenește prin grădină
Cu lunga ei privire lină
Și cu tăcerea ei.

Și fii aievea trăitoare
Cu gând și înțeles de-acum.
Că doar suspinul de izvoare
Și glasul de privighetoare
Și luna – toate-s fum.

TIMPUL ZBOARĂ

Călător pe ideale
Fâlfâiri din oară 'n oară
Timpul zboară,
Iară luna peste vale
Varsă clarul feței sale
Și coboară...

Bate ornicul din roate :
Tu-ți închipui c'o să bată
Clipa dată ;
Pe când el le bate toate,
Azi, sau eri, sau mâni — sau poate,
Nici odată.

Tu, imensa vecinicie
O împarți în părțicele,
 Și din ele
Bați o mie și o mie.
Tu ești vremea. Cine știe
 Ce-i prin stele!

Ceruri și eternitate,
Sori, planete și puzderii
 De materii,
Toate la un loc — le bate
Infinită vanitate
 A părerii.

PRIMĂVARĂ

Bine-ai venit din nou la noi
Surată primăvară,
Să mai răsune prin zăvoi
Teleanca turmelor de oi
Și cucul pierde-vară.

Bine-ai venit cu părul prins
In mărgăritărele,
Cu trupul pe sub sân încins
In volburate într'adins
Rochiți de rândunele.

Mireasă 'n carul tău de flori
Cu fluturi prin bulendre,
Aduci taraf de cântători,
Vioarele 'n privighetori
Iar cobza 'n măcălendre.

Dai lumii sufletul senin
 Și dor de poezie,
Dai chef de joc și de pelin
Și poate, un pahar cu vin
 Nuntașului ce scribe.

Roma.

F U G E

Viața fuge... Fruntea se înclină
În fața vremii pururi curgătoare.
Din tot ce e, ce-i astăzi, mâine moare,
Și eu cel trist și steaua cea senină.

Iar tu ce ai un suflet ca de floare
Și ochi albaștri, umezi de lumină,
Tu porți în gând iluzia divină
A dragostei, și-ți pari nemuritoare.

Păreră. Fuge tot ce vrea să fie.
Coboară lung amurgul trist al serei
Pe clipa de duiosă poezie

Ce-o lasă 'n suflet farmecul durerei.
In ochii noștri vântul ce adie
A 'nchis pe veci icoana primăverei.

CRINUL

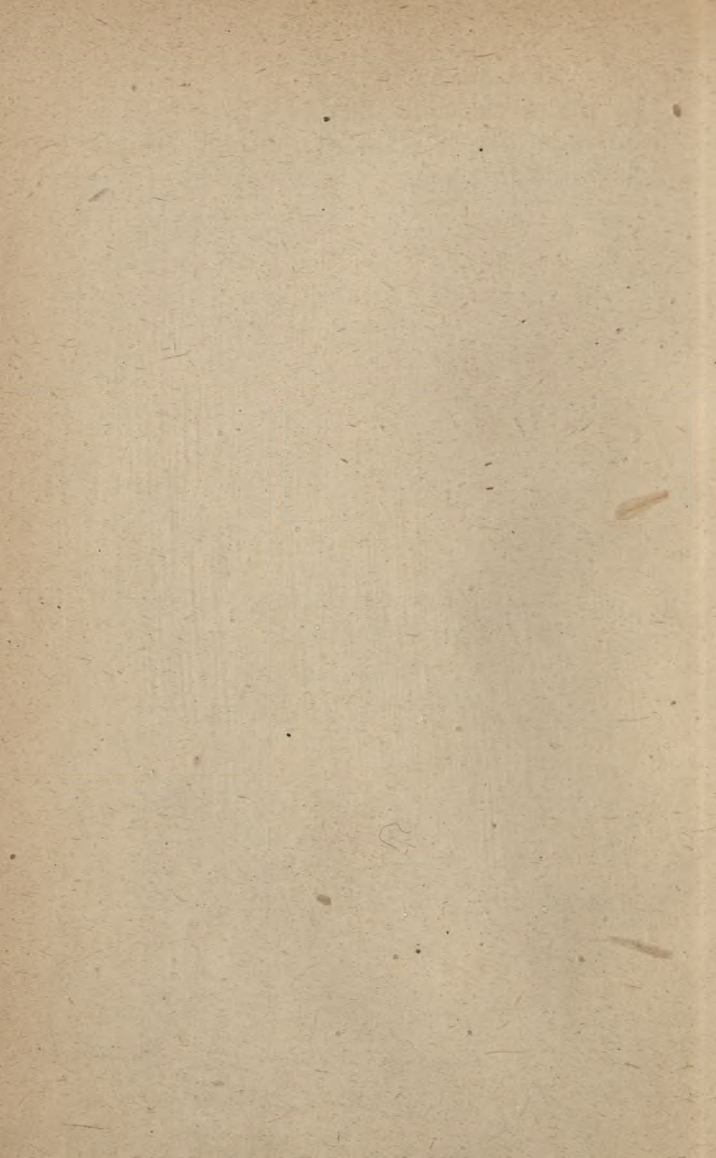
Din vremuri de demult purces,
S'a 'nfiripat regescul crin
Și-a răsărit neînțeleș
Pe-o stâncă de pe Palatin

Streinii trec pe lângă el
Și, în mirarea lor adâncă,
Se 'ntreabă toți în fel de fel,
Cum de-a crescut un crin pe-o stâncă?

Saxoni roșcați, și Gali, și Huni,
Neguțători de peste mări,
Și barzi, și critici, și tăuni,
Se rătăcesc în întrebări.

Iar el se leagănă în vânt
Pe piatra clasicului deal,
Cu rădăcinile 'n pământ
Și florile în ideal.

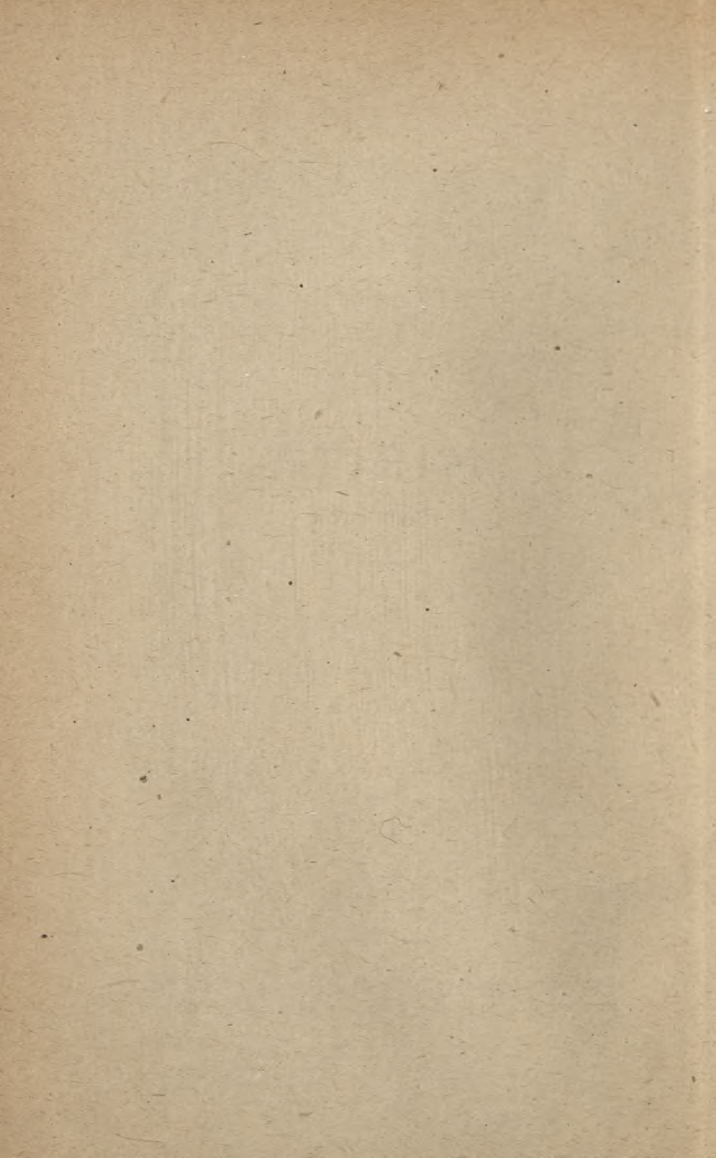
Roma



MIRIȚĂ

Poem eroic

Cețit în ședința Academiei Române din 7 Mai 1910
Publicat pentru prima oară în *Analele Academiei*.



PARTEA ÎNTĂIA

I

SOLIA

Se ridică luna plină,
Doamna timpului senin,
Și îmbracă în lumină
Turnurile ce se 'nchină
Banului de Severin.

Umbrele ce curg la vale
Umplu noaptea de vedenii;
Sună clopotul agale;
Se opresc smeriți în cale
Credincioșii de la denii.

Prin balcoanele de scânduri
Văd privirile creștine
Cum se mișcă rânduri-rânduri
Umbra Domnului pe gânduri
Ce se dispută cu sine.

Că din țara ungurească
Craiul nemeșilor scrie
Perğamenă lătinească
Către fața lui domnească
Și-i trimete o solie.

„Noi îți cerem, Doamne, ție,
Pentru fiul nostru, Noi,
Pe Marghita de soție ;
De ne-o dai, pace să fie,
Iar de nu ne-o dai, — război“

Nu și-ar da Domnul copila
Pentru lumea asta toată,
Celor ce i-o cer cu sila,
Dacă nu i-ar fi de mila
Bietului popor de gloată.

Că de-atâta zbuciumare
De când umblă și se bate,
A ajuns de nu mai are
Nici măcar un pumn de sare
Or un biet suman în spate.

II

DOMNIȚA

Diminețele de Priar
Scaldă raza lor de aur
În răsufletul zăpezii
Ce-a rămas târziu din Faur,
Și deșteaptă rostul lumii,
Aromitul lung din fire,
Aișorul din pădure
Și scânteia din iubire.

A venit acum din soare
Andilandi catariga
Și-a cântat din ciup de aur,
Însoțind pe Cucul-Riga,
Și-a 'nviat pădurea toată,
Par'că paserea măiastră
S'ar fi dus să bată 'n geamuri
Mugurilor la fereastră.

Salve, pasere eternă,
Ce-ai purces cântând din soare
Și-ai venit să bați din aripi
Ogurile, pe ogoare!
Prinde-ți zborul sus pe ramuri
C'au să treacă de la vale
Călăreții cu alaiul
Banului, Măriei Sale.

Își trimete Domnul fiica
Către deal la mănăstire,
Cu sănduc plin de odăjdii
Cu făclii și cu prostire,
S'o aștearnă sub icoana
Preacuratei din Ohrida
Și să dea 'n genunchi la Sfânta
Să le mântue obida.

Iată-i, patru câte patru,
Mișcători pe pas de seară:
Scudierii în urșinic
Duc făcliile de ceară,
Cavalerii, plini de grije,
Duc sănducul de-a călare
Și de strajă fac Domniței,
Trup și suflet, fiecare.

Ea, în lectică de aur,
Legănat își merge mersul
În cântările de pasări
Ce îi gungură cu viersul.
Cu dulama peste umeri,
Rosmarinul sub picioare,
Nu se lămurește bine
De-i femeie, or e floare.

Vine stărița la poartă,
Sub cloponiți, s'o primească
În cântări, cum scrie 'n slovă
Legea lor călugărească,
Și se văd pierind sub bolta
Turnului care se scurmă
Iarăș patru câte patru
Cavalerii cei din urmă.

III

TRIMISE DOMNUL

Trimise Domnul lume
Să răscolească totul,
Stafete, cai în spume,
Să-i caute nepotul.

Și iață-l în acele
Frământături cum geme:
„Miriță, vremuri grele
„Trăim d'un cârd de vreme.

„Din țara ungurească
„Trimite Craiul știre
„Pe boabă lătinească
„Cu miez de înrudire.

„Ne cere mâna Craiul
„Domniței noastre scumpe
— „Ni s'amărește traiul
„Și visul ni se rumpe;

„Dar ce putem Noi face
„Când astfel Preacurata:
„Să ai război or pace,
„De-ți dai or nu-ți dai fata.

„Plugarul nu mai poate
„De-atâtea angarale...
„Ce zici?

„Supunem toate
„Înțelepciunii tale.



IV

PLOUĂ

Miriță se uită la dânsul adânc
Și fulgere trec între unchiu și nepot:
„O Doamne, să iau pe Marghita 'n oblânc
„Și Oltul să-l trecem la Unguri în not“.

A zis. Și alaiul pornește la drum.
Covoare, și straie, și flori de Bizanț,
In curgerea vremii, se duc ca un fúm,
Iar oastea se ține în urma lor lanț.

Și plouă. Se pare că norii se rup
Și cerul apleacă uscatul în mări.
Vin gârlele toate grămadă pe-un trup
Și-i apă și apă pe margini de zări.

Iar Miriță, de-a călare,
Numără numărătoare
Cum stau miile de corturi,
Oști în fel de fel de porturi,
Tuiuri sus dela pământ,
Flamuri mișcătoare 'n vânt,
Herghelii păscute 'n plai
Mâncătorilor de cai,
Și strângând,
Mânia 'n gând
Se încrede valului,
Și dă pulpe calului.

Fata 'n cugetul ei drept
I se strânge strâns la piept,
Și i-e cald și-atât de bine,
Că din flacăra din sine
Ar aprinde c'un cuvânt,
Soare unui alt pământ,
Unde n'ar mai fi nici nori,
Nici oștiri, nici pețitori,
Ci veri buni
Să-i încununi
Cu mirese verișoare,
Floarea soarelui în floare.

— „Vere, verișorul meu,
„A ieșit un curcubeu,
„Degetul lui Dumnezeu,
„Să-ți întoarne drumul greu.
„Nu mă duce să mă 'nchini
„Papistașilor străini,
„Că-s fecioară de creștini,
„Mugure de Mărăcini.
„Și mi-ai dat
„Și mi-ai jurat
„Și din ochi și din cuvânt
„Dragoste cu jurământ.

— „Vară, verișoara mea,
„A căzut de mult o stea
„Intr'o dungă de vâlcea
„Și-a crescut un crin din ea.
„Floarea dacă s'a uscat,
„Din pământ s'a întrupat
„Un fecior de împărat
„Căruia s'au închinat
„Zorile,
„Surorile,
„Iar din lumile de jos
„Tot ce-i tânăr și frumos.

— „Vere, verișorul meu,
„Nu ești drept cu dreptul tău :
„Lasă frâul șargului,
„Să ia drumul largului,
„Să ne ducă 'n depărtări
„Peste nouă țări și mări,
„Unde cresc sulfinele
„Luminând grădinele,
„Și'n covor
„De aișor,
„De pe ramuri, pe cărări,
„Nu cad flori, ci sărutări.

Apa duduie ca vântul,
Apa zgudue pământul,
Apa li se urcă 'n râu
De la glezne pân' la brâu,
Și, talaz peste talaz,
De la brâu pân' la grumaz.
— Iar el sta înfipt în șea,
Strâns la pieptu-i o țineà,
Nu vedeà,
Nu auzià,
Ci la măgură trăgeà,
Șargului se juruia :

— „Ale, șargule fărtate,
„Frate mie pe dreptate,
„Prinde-ți frâul cum te prinde,
„Mușchii pieptului destinde,
„Fă-te plută plutitoare,
„Nările răsufălătoare,
„Solz de pește pe picioare,
„Și mă scoate, frățioare,
„La prundiș,
„La luminiș,
„Unde stau cu stelele
„Mărgăritărelele.

Șargul mișcă de pe prund,
Sare și se dă afund,
Apoi iese, hăt, spre larg,
Capul spumegând de șarg:
Sforăe cu nara'n sânge,
Valu 'n pieptul lui se frânge,
Iar el bate din picioare
Vârtecușul din vârtoare,
„Și plutind
„Și sforâind,
Urcă sperios pe mal
Năzdrăvanul șarg de cal.

Nemeșii aleargă sprinteni,
Bat din mâini și pat din pinteni,
Strigă 'n dâmbul dealului,
Râd de dragul calului,
Și-i aruncă peste șale
Rantieile lor ducale,
Chingi cu stema în paftale
Grajdului Măriei-Sale
 Și burghiu
 Agabaniu
Și învârte pe țârloaie,
Ca să-l apere de ploae.

VI

CÂND FALDURI DE AUR...

Voinicul își simte grumazul, în sânge,
Ca 'n cerc încleștat:
Cu brațe de gheață copila îl strânge,
Iar ochiul ei tânăr, ce-acum nu mai plânge,
Ca 'n plumb e turnat.

S'adună oștenii și'n brațe ridică
Frumosul ei trup,
Când falduri de aur din creștet îi pică,
Și prinse 'n inele de za de lorică
In bucle se rup.

„E moartă“! s'aude prin tabară glasul,
„Domnița s'a dus!...
Și șmotrul din flancuri își măsură pasul.
Tot zgomotul cade. Se pare că-i ceasul
Oprit în apus.

VII

MARGHITA

Intinse-s pe masa din cortul regesc
Hlamide cu steme ducale ;
Făclii pe la colțuri din flăcări clipesc ;
Tămâia dă miros de jale.

Mai alb decât luna de Mai apunând,
Stă trupul fecioarei, în somnul
Eternelor umbre, iar sufletul blând
L'au dus heruvimii la Domnul.

Pe recile tâmples, sub părul bălai,
Mai tremură par'că-o lumină:
Fiorul iubirii din luna lui Mai
A frântului crin pe tulpină.

Pe haina lipită de sânul ei drept
O cruce atârnă, și cere
A mânilor rugă, ce-s strânse pe piept
De suflet smerit de durere.

Și pun cavalerii genunchiu 'n pământ,
Țin coiful în mâna lor stângă,
Se roagă cu gândul, dar fără cuvânt,
Căci teamă le e să nu plângă.

„S'a dus!... Călătoare și fără de rost,
„Viața ne lasă și piere...
„O lume de visuri cătând adăpost
„La țărniș adumbrat de durere.

„Lumină ce noaptea s'aprinde pe cer
„Rotindu-se lung împrejururi,
„Amor, sau părere, sau rază,— mister,
„Mister pentru noi, pe deapururi.



„Intoarnă-te iarăși în forme de flori,
„In farmecul gemelor stinse,
„Și lasă pământul sub pete de nori,
„Sub umbre de aripi întinse.

„O pasăre neagră plutește pe noi
„Și noaptea ne ia de cu zio,
„Intoarnă-te 'n valea din lumea de-apoi,
„Adio copilă, adio!“

Se scoală cu toții, se pleacă pe rând,
Și mâinile moartei sărută,
Se 'nchină cu palma, zic „Amen“ în gând
Și ceata se 'mprăștie mută.

VIII

P R I N Ţ I I

Rămaşi acumă faţă 'n faţă,
In dreapta şi în stânga moartei,
Ei se privesc şi par că 'nvaţă
Intâiaşi dată voia soartei.

Vei fi ori-ce; şi Domn şi mire,
Sau rob, ohavnic a robii,
Nu eşti stăpân pe fericire
Atâta-i!... Şi nu poţi iubi.

Tot ce e tânăr, e acum,
Când nu 'nţelege pentru ce,
Căci tot ce-i flacăra, e fum,
Şi tot ce este, nu mai e.

Și ce-i frumos e împletit
Din zâmbet și din întristare
Din truda d'a fi zămislit
Din lacrimi, mărgăritare.

Și ce e drept, nu poate fi,
Că nu e rău și nu e bine,
Ci numai om putând gândi
Și 'nchipuirea lui de sine.

IX

Semeți, cu inimi învrăjbite,
Ei se privesc și se măsoară,
Ca două aquile cumplite
Ce vor să 'nvingă sau să moară :

— „Eu știu că țara voastră e,
„E cât o lingură de tină,
„Pe care nu 'nțeleg de ce
„De ce n'aș prinde-o la ciochină ;
„Și-apoi în pusta mea s'o 'ngrop
„Și s'o bătătuesc cu carul,
„Iar dac'ar rămânea vr'un hop,
„Un hop, să-l sar cu armăsarul.

— „Tu știi ce e și ce-ar mai fi
„Când n'ar fi toate cum sunt azi,
„Dar ține-ți calul, nu sări,
„Că-i locul larg, și poți să cazi.

„Fii mai cuminte, c'ai să fii
„Stăpânitor pe-atâți păgâni,
„Și stăpâniții de copii
„Aleargă după alți stăpâni.

— „Eu sunt Maghiar, iar tatăl meu
„E Arpad, cel fără prihană ;
— „Iar eu sunt eu, un puiu de zmeu
„Hrănit de-o aquilă romană.

— „Aici, eu am venit întâi
„Și pentru doi, Carpații-s mici ;
— „Eu nu știu ce-au făcut ai tăi :
„Eu n'am venit, că sunt de-aici.

„Eu sunt de-aici, cum sunt copacii
„Și muntele și bolovanii,
„Și de-am rămas una cu Dacii
„Și una, apoi, cu Romanii,
„E că mi-au înțeles aleanul
„Și gândul ce muncesc voinicul,
„Că eu, aici, sunt pământeanul,
„Iar tu, Maghiar, ești veneticul!“

Și prinși acum de toată ura
Ce din părinți le umple gândul,
Iși caută căutătura
Și sabia, să-i treacă rândul.

PARTEA DOUA

LUPTA

X

TABĂRA MAGHIARĂ

Din funduri de văi s'aud ca prin gând
Telenci de la cai, și goarne, și ropot;
Boari furioși, și bivoli trăgând,
Și vuet de mori, și sunet de clopot.

Pe turnuri de lemn, mașini de război
Se clatină 'n vânt, de urlă mulțimea.
Se 'nșiră la drum tânjale de boi,
Și trage la jug, cu ei, pedestrirea.

Și uliți întregi de corturi de piei
Se pierd în afund, prin fum și prin sulți.
Boemi mercenari frig turme de miei,
Iar conți bavarezi se taie pe ulți.

Că tânărul prinț Aurn Balthazar,
Din neam de Conrad și sânge de Rege,
O duce 'n orgii și joacă la zar
Castel, și femei, și țară, și Lege.

Secuii, trudiți de Contele lor,
Gomir Zuboslau, hingherul năprasnic,
Sosesc din păduri, setoși de omor,
Și trag prin cuțit toți câinii la praznic.

Furtuna s'a dus. Pe-o gură de vad,
Stau Ungurii uzi, și beau, și înjură.
Noroiu-i la brâu, și vitele cad,
Iar ei ies pe cai, la câmp, de se 'ncură.

XI

Cei doi Baroni, turnați în fier,
Pe cai prinși cu arcanul,
Sudalmagii până la cer,
Se bat cu buzduganul.

C'au degerat sub un balcon,
De unde-o castelană
Svârlise unui alt Baron
O floare de sub blană.

Doi matematici din Veszprim
Iși taie beregata,
Că nu răsare-un *Alfa prim*
Când i se scrie data.

Și cronicari rogeriani
Se luptă latinește,
Rogerius cu doi curcani
Și Kikellö c'un pește.

Iar filozofi și literați
Produc literatură,
Cercetători și inspirați
De sfânta băutură.

Că doar e veacul umanist
Al odelor pe buză,
Când tot Maghiarul e artist
Și toată plosca, muză.

XII

Venia placid Oltul, tăcut și domol,
Bătrânul habotnic de neamuri,
Dând sălciei barbă, și luncii nămol,
Și codrului galbene ramuri.

Sclipeau zorii zilei, prin aerul șters,
În geme și aur de straie,
Când frontul oștirii stă gata de mers,
Stă gata în rând de bătaie.

Losonczy, străbunul vestitului Ban
Și comite al Temișanei,
Aduce arcașii ce Sfântul Ștefan
Lăsase de pază coroanei.

Japlani prinși din pustă cu haite de zbiri,
Cu fier înfierați pe spinare,
S'așează în fruntea întregii oștiri,
Mai nalți decât cei de-a călare.

Și Kemeny urlă, înfipt într'o șea
Cu scări și pulpane de aur,
Sub za de aramă și suliță grea,
Și coif peste vârful cu balaur.

Vin toți strănepoții de Bani ungurești,
Pe-o rână călări, ca la șmotru,
Și Luca, și Oslu, și pajii regești,
Rămași cu castele pe Lotru.

Adâncă pe rânduri și slută la chip,
Grăbit călărimea s'așterne
Pe drumul de urme rămas pe nisip
Al corbilor groaznicei ierne.

În goana lor, caii s'avântă ca'n zbor,
Cu nări înroșite de sânge,
Și tremură muschii pe coapsele lor,
Piciorul subțire se frânge.

Un urlet răsună. Se văd de pe mal
Venind pe nisipul de aur
Magnații, în frunte cu Prințul regal,
Călare pe calul său graur.

XIII

TABĂRA ROMÂNĂ

Peste lunca ce se 'ntinde poștelor numărătoare,
Se mlădie de pe vânt
Fum subțire ce se pierde în sclipirile de soare,
Iar din cătina în floare
Se înalță către Domnul gemete dela pământ.

Stă românul și 'mpletește smârcurilor iezătură,
Iar sub hornul din bordeiu
Iși aprinde foc de vreascuri, sub un ciot de uscătură,
Ca să-și fiarbă udătură
Și să-și arză la săcure coadă dintr'un reteveiu.

Că de când se bate vecinic, a rămas fără moșie,
Fără vite și nutreț,
I s'a rupt coada săcurii. ghioaga dela herghelie
Și-a 'nvățat, bietul, să scrie,
Pe răboj, ce-i datorește Judele de la Județ.

Dar și-i place să se bată!... Când dă ghioaga de-o
armură

Or de-un coif cu zurgălăi,
Zboară țestelor de dușman creerii pe bătătură,
Iar cu dinții lor din gură,
Ca pe boabe de fasole, joacă la țintar flăcăi.

Stau județii pe la vaduri și s'ațin să nu le treacă
Ungurii, călări pe boi ;
Tihomir, Șerban și Neagu, unul vine altul pleacă,
Și cu paloșul în teacă
Merg să ia porunci la Cneazul, ne 'mblânzitul
Litovoi.

Peste măgură, la vale, stau la pândă, prin răchite,
Vlăsie și Bratomir;
Negrută din Kralieva, peșitor Doămnei Marghite,
Lăcrămile își înghite
Și așteaptă 'n nerăbdare să dea Sasului la mir,

Doui boeri muiți în zale și cu paloșul de criță,
Murgu și cu Baldovin,
Se coboară fiecare din așa de vechie viță,
Incât Murgu este spiță
Dintr'un zmeu văzut în soare, când *amurgul* e
senin.

Și se cred Baldovineștii c'au păzit odinioară
Umbra Sfântului Mormânt,
Iar boeri ca Murguleștii, ce se țin că se coboară
Dintr'o pajură de cioară,
Pentru dânșii, Baldovinii, — sunt Chineji, fără
cuvânt.

Dar așa cum sunt cu toții, toți își blestemă ursita
Că s'a dus Domnița lor,
Că de când s'a dus copila, fiecare prăpădit'a
- Cu Marghita - Mărgărita
Zâna vremii lui mai bune, Doamna lor a tuturor.

În zadar încearcă Domnul să-i întoarne pe la vetre;
Ei sunt liberi Cneji de plai...
Și vorbesc unii cu alții: „O să-i prindem, măi
cumetre,
„Si-o să le umplem cu pietre
Teasta capului pocită, mâncătorilor de cai.

XIV

L U P T A

Cum se repede de la munte
 Și rupe apa stăvilarul,
Ducând în trunchiuri sfărâmate
 Podoaba codrului, stejarul,
Așa s'aruncă ungurimea
 Și către poduri dă năvală,
Infășurând întreg văzduhul
 În zgomot și învălmășală.

Și prinși de cai, de cozi de vite,
 De grinzi de poduri plutitoare,
Secuii trec în not puhoiul,
 Iar Zuboslau trece 'n picioare.
Așa-i de nalt și hâd la față
 Și-atâta strigă și se zbate,
Încât curata undă albă
 Îl ocolește pe la spate.

Mar Kemeny, faimosul Duce,
Ce-i prins pe pod, în așteptare,
Nerăbdător s'aruncă 'n lături,
Dă pinteni calului și sare.
Cei mai voinici din călărime
S'avântă după el, să treacă,
Și sar în spate la mulțime,
O dau afund și o înneacă.

Un cal cu nările în sânge,
Iși poartă capul sus, arabul,
Ducând pe el pristavul oastei,
Prevestitor că trece Stabul.
Și iată, după el, Magnații
Înconjurând pe noul Rege
Și 'nconjurați de învățații
Întru răsboaie și 'ntru lege.

S'avântă trupele pe poduri
De huruie a gol pământul,
Și trec ostași și provianturi
Si turnuri ce le pleacă vântul,
Și se orbesc unii pe alții
Cu fumul de rășini din torții
Râzând de focul către care
li mână nebunia morții.

Dar iată, zbârnăie prin aer
Un zbor subțire de săgeată
Și grindină din mii de prăștii
Oprește ceată după ceată,
Se 'nfige 'n coarne pe la vite
Răstoarnă oameni și-i omoară,
Iar răgetele de durere
Puterea zilei înfioară.

Din fund de zmârcuri și din cătini,
Ca din pământ, de-odată sare
Mulțimea îndelung trudită,
Urlând de dor de răzbunare;
Și cu topoare și cu suliți,
Cu buzdugane și cuțite,
Desface țestele la Unguri
Și crucea pieptului la vite.

Cu Négoiță, Cap-de-piatră,
Ce și-a adus și lăutarii,
Sar din Zărnești toți năișorii,
Și ies din groapă ferentarii.
Iar Negoiță prinde boul,
Impinge 'n el, care pe care,
Li frânge gâtul sub cerbice
Și-l grămădește pe spinare.

De la Bălaci, vine viteazul
 Cu *capul negru* pe stindarde;
Pe Zuboslau îl vede 'n apă
 Și 'n sfârcul biciului îl arde.
Se dă afund Secuiul buhoș,
 Dar Bălăceanu-l împresoară,
Și când se 'ncearcă să mai iasă,
 Cu scara șelii îl omoară,

Dar dintr'o dată se deschide,
 Pe rânduri, armia română,
Și din adânc o mogâldeață,
 O suflă vântul și o mână.
S'audè vuef de departe
 Și ropot și șuerătură,
De par'că Zmeii de prin peșteri
 S'au învrăjbit acum de ură.

El intră ca un vânt de moarte
 Prin pröcleții fără de lege,
De-ajunge să atingă 'n ciapcă
 Zărpalele noului Rege.
Și când ridică buzduganul
 Și-l prăbușește peste ele,
Se sfarămă și trup și zale
 In patru mii de bucățele.

Grozavă urlă fiara 'n codru
Când pajura îi fură puii,
Și marea când o sparge vântul,
Dar mai grozav urlă Secuii:
S'aruncă patruzeci de-odată
Pe unul singur să-l răpună,
Dar șargul se zmuțește 'n lături
Și buzduganul îi detună.

Atunci, mulțimea rupe podul ;
Miriță sprinten sare 'n apă,
Dar paloșele taie calul
Și fruntea omului o crapă.
Iar bietul șarg, cu șale rupte
Și nări tăiate cu cuțitul,
Iși caută din ochi stăpânul,
Răsufală greu, și-și dă sfârșitul.

S'aruncă 'n goană Lehăcescu
Cu volintirii din Tîlinca,
Și din Bălășința voinicii
Izbesc pământul cu opinca,
Și sar să scape pe Miriță
Călări pe stârvuri smreduite,
Dar apa, beată de-atât sânge,
Nu-i mai cunoaște, și-i înghite.

XV

BANUL

A dat Domnul taleri zestre și cunune pe la nunți,
Iar la sfintele icoane lefți împărătești în salbă,
Și a pus să i s'aprindă vârfurile de la munți,
Sturul, Rusca și Voincagul, Brusturul și Piatra-Albă.

Și-a venit de prin coclauri toată daco-românimea,
Mugur mic din Baia-Mare, Albută din Albulești,
Seneslau din Sărărie și Ion lui Badea Nimea,
Toți bătrânii ce țin minte vremile împărătești.

Iar el, prinsul de durere, Domn cu oastea sfârâmată
Și părinte fără fiică, gând și suflet turburat,
El, statura își înalță, scătură din cap odată
Și cu ochi privind departe, le vorbește răspicat :

„Mări, Domni, cinstiți și vrednici, frați întru Mân-
tuitarul,
„Nouă ne-a venit veleatul și ni-i gândul să plecăm:
„Tot românul cu nevoia, toată pasărea cu dorul ;
„Noi ne ducem după fată, s'o găsim și s'o 'n-
gropăm.

„Dac'om întâlni pe Unguri, vom cata Domnia
Noastră
„Să-i cinstim cum se cuvine solilor dintr'o solie.
„Iar de-ar fi să fie ceasul, unii din Cinstirea-
Voastră
„Să mai meargă într'acolo, — am avea de bucurie“.

Se ridică de prin jilțuri toți bătrânii Cneji de sate,
Dau sprincenele înlături, își prind bărbile în brâe
Și tușind de bătrânețe, se pornesc pela Cnejate
Și-și șterg ochii cu basmale tămâiate cu tămâe.

XVI

Sună goarneau pe dealuri, sună buciuumul prin vâi,
De la coasă de la târlă, tot Românu se adună.
Duce vântul până 'n peșteri chiotele de flăcăi;
Codrul tremură din ramuri; cornul sună și iar sună.

„Măi pescar ce dai cu plasa, la ostreț, când apa
crește

„Și prinzi fetele la horă mai ușor decât prinzi
pește;

„Pogonar, ce prin podgorii cât îi ziua nu mai taci,

„Că doar dragostea de viță moștenit' ai de la Daci;

„Tu, ce paști buhaili noaptea, la întâiul sferț de
lună

„Și-ți strângi pletele pe creștet ca o falnică cunună;

„Măi plugar, cu spete late și chimirul lat la brâu,
„Ce de-abia te vezi călare prin mănosul lan de
grâu;

„Măi, lăsați-vă de glume, și de muncă, și de horă,
„Că vă chiamă peste graniți glas de tânără suroră.

„Ridicatus'au din stepe hoardele de căpcăuni

„Și călări pe deșelate, vin sălbatecii de Huni;

„Se aude prin poene ropot de alergătură,

„Greul celor ce duc oastei zahareà și băutură....

„Măi, săriți cu mic cu mare, măi voinice, măi
burlace,

„Și lăsați-vă de pază câinii șinguri la otace.

XVII.

Și de mersul înnainte
Al atâtor ginte arii,
De prin funduri de morminte
Se ridic legionarii:

Vin din peșteră de munte
Zmei din vremi de odinioară,
Uriași cu frunți cărunte
Și cu spada subsuoară.

Vifor, hotărât și rece,
Mână oastea lui ca spuza,
Dar l'ajunge și-l întrece
Steiu din Sarmisegetuza.

Vine Deciu, și Bârhală,
Și Longin, și Mețianul,
Căpitani de 'nvălmășeală
Și eroi porniți cu anul.

luniu Quintu vine sprinten,
Șuerând din colțul gurii,
Dar, lovindu-se de-un pinten,
Face semn unei centurii:

Se avântă într'o spată
Două rânduri câte două,
Ce doboară, dintr'o dată,
Unul, nouă sute nouă.

Quintu și-a 'nălțat statura
Și se uită cum cad Hunii,
Cărnuri rup unii cu gura
Sau pământul mușcă unii.

Arme, cai, și buturi rupte,
Urlete și gust de sânge,
Ochi aprinși și fețe subte,
Tot se darmă, tot se frânge.

XVIII

Iar din farmecul de visuri
De sub genele poeziei,
Ies voinicii de prin scrisuri
Și străbat prin pânza vremii.

Legioanelor bătrâne
Le iau locul la olaltă
Bacii toți de pe la stâne
Și Județii de la baltă.

Murgu, Farcaș și Brătilă,
Seneslav și Baldovinul
Rup din Nemeși fără milă
Și le iau în glumă chinul.

Iși răzbună de cu vreme
Pentru vremuri viitoare :
Cu-i i-e milă, dă și geme;
Cu-i nu-i e, dă și nu-l doare.

Și deasupra, peste toate,
Ghioaga Domnului strujește,
Face goluri, roate-roate,
Și tot merge și tot crește,

Până ce morman de țeste
I s'așează sub picioare,
Peste care își înfige
Ghioaga lui omorâtoare.

Fug pedestrii, fug călării,
Fug Boemii și Secuiei,
Șes din granițele țării
Și se 'mprăștie ca puii.

Domnul și-a 'nălțat statura...
„Ura!“ strigă deodată,
Iar pe Olt răsună „Ura!“
Apa lui înseninată.

XIX

MORMÂNTUL

Și-a curățit Domnul pământul
De dușmani și de angarale
Și-acum își caută mormântul
Copiilor Măriei-Sale.

Intreabă 'n deal și în câmpie
Și pe părinte și pe fată,
De nu care cumvâ se știe
Unde-i Domnița îngropată.

Și i se spune că pe tânăr
L'a îngropat Oltul în unde,
Iar pe Domnița Mărgărita
Pământul peșterii afunde.

Și i s'arată cum lucește
O singuratecă movilă,
In coasta cărei odihnește
Desmoștenita lui copilă.

Iși ia un preot și-o lopată
Și slujitorul lui de-aproape,
Și, jinduît de dor de fată,
Se duce singur s'o desgroape.

Și cum dormia fecioara blând,
Cu fața palidă și mută,
Se pleacă Domnul tremurând
Și tâmplele i le sărută.

Apoi o îngroapă la izvoare
Pe malul Oltului, sub glie
Pe unde-i loc de trecătoare
Întregii Daco-Românie.

COPIIUL

Copilul meu a adormit
Cu zâmbetul sfios pe gură:
E ostenit de-atâta gând
Și-atâta foc de 'nvățătură.
Și cum se odihnește 'n pace,
Cu capul rezemat pe mână,
S'ar zice că-i stăpânul lumii
Și că l'a adormit o zână.

De unde vii și cine ești,
Infăptuire drăgălașe,
Ce dorurile omenești
Coprind în mreaja lor, din fașe?
Tu rîzi și tremuri să te chieame
Aproprierea unei dăți,
Ce fuge pururea pe vreme
Ca zarea pe pustietăți.

Că doară asta-i fericirea:
Inchipuire-într'aripată,
Ce amăgește cu venirea
Și vine pururi altă dată.
Iar noi o așteptăm atâta,
Și-atâta știm că ne înșeală,
Încât, când a sosit la unii,
O cred venită din greșală.

Dar tu, atâta ești de tânăr
Și-atâta crezi în tot ce nu e
Încât scriptura se 'mplinește
Și marea către munți se sue.
Fiindcă în zădar ți-aș spune
Că steaua ce acum se vede
A fost și nu mai este astăzi,
— Ar fi zadarnic, — nu m'ai crede.

Și totuși, poate e mai bine
Să-ți treci viața surâzând,
Încrezător în ori și cine,
În ori și ce, și ori și când.
Și-atunci, surâsul de pe gură,
Ce par'că-ar tot voi să zboare,
Ți l'aș pecetlui acolo
C'o înfocată sărutare.

CĂTRE DOMNUL

Pe cărăruia ce se urcă
La țintirimul de la schit
S'a dus boerul să se culce
Cu fața către răsărit,
Iar noi i-am pus un măr alături,
Ca 'n boarea caldei primăverei
Din nins de flori să-i adieze
Speranța de reînviere.

Aduce vântul de la vale
În zumzetele de câmpie,
Miros de fân cosit în floare
Și cântece de ciocârlie.
Grăbește totul să trăiască
Și simte că viața este
Infiriparea unei glume
Și pajiștea unei poveste.

526.695

Te-ai dus din biata noastră lume
În care totu-i trecător
Și 'n care neputința noastră
E scumpă totuși tuturor.
Te-ai dus cuminte către Domnul,
Către Păstorul cu o turmă,
Sperând că poate e acolo
Înțelepciunea cea din urmă.

Dar am simțit în mâna rece
Ce tremură strângând pe-a mea
Nemărginirea disperării
Și dorul de-a mai rămânea
În lumea asta rătăcită
Și-atât de plină de nevoi,
De unde tu porneai la ceruri
Dar unde ne lăsați pe noi.

O tată! cel mai dulce nume,
Simțirea mea cea mai curată
Și visul tinereții mele,
Unde poți fi acum, tu, tată?
Te-ai dus, și plânsul mă înneacă,
Că nu mă lămuresc de-i scris
Să trecem toți prin lumea asta
Ca prin năluca unui vis:

De nu-i viața, nicăerea,
Statornic pusă în repaos,
Ci numai oarba devenire
Și întunerecul din haos:
De nu e, undeva, prin stele,
O pajiște, unde să fie
Așezământ de fericire
Și chezășii de vecinicie?

Că doară noi, așa cum trecem,
Prin trista asta întocmire,
Avem un sâmbure de suflet
Și licăriri de nemurire.
Și-atuncea, unde merge, Doamnă,
Alcătuirea asta toată,
Și muntele turnat din humă
Și sufletul ce mi-a fost tată?

LUMINĂ NOUĂ

DOMNIȚA ALBĂ

A pornit Domnița Albă
Din castel dela izvoare
Către Vineș Impărat,
Și cu lefții ei din salbă
A plătit numărătoare
Prețul murgului rotat.

Când îl scot din grajd, feciorii,
Și îi pun zăbala 'n gură
Și dârlogii la oblânc,
Din înalt se pleacă norii
Să-l privească cum se 'ncură
Pe întinsul lor adânc.

Iar Domnița cea vitează
Cum îl vede scos afară,
Il alintă din cuvânt;
Murgul din văzduh nechează
Și se lasă drept la scară
Cu genunchiul la pământ.

Ea, prin coamă mâna-i trece
Și de frâu ușor îl prinde,
Aruncându-i-se 'n șea,
Și-îi face semn să plece,
Iar el aripa destinde
Și se duce 'n nori cu ea.

Cum o poartă fără frică
Dulce Doamna lui măiastră
De la Vineș Impărat,
Și-o ridică, și-o ridică
Pân' ce dau de-o stea albastră
Vremilor ce-au înserat!

Doamna frâul iarăş strânge;
Murgul sforăe şi zboară
Peste naltul tuturor,
Pân la steaua cea de sânge
Unde sorii vin să moară
În văpae de amor.

Şi se năruie deodată
În puterea arzătoare
Ce îi bea în para ei,
Cal şi Doamnă vinovată,
Pulbere ascultătoare
Năzuinţei lor de zmei.

* * *

Asta-s eu. Şi sunt ca mine
Mii de suflete trudite
Ce s'adăpostesc în vis:
Îmboldire spre *mai bine*,
Ūra celor împlinite,
Dor de ce ne este scris;

Nimeni n'a 'ndrăznit să spună
Ce ne arde, ce ne doare,
Ce văpăi, și 'n care vânt.
— Tu te 'nchipui — ceasul sună
— Omule, ești ca o floare
Răsădită 'n alt pământ.

Fericire, — val ce piere,
Glorie, — zadărnice.
Trist și singur, rând pe rând,
Ți-a rămas ca mângâiere,
Rima dintr'o poezie
Și iluzia din gând.

MAIESTĂȚII SALE
REGINEI ELISABETA¹⁾

La 70 de ani.

A fost odată, când a fost,
Peste ținuturi depărtate,
Impărăție cu bun rost
Și împărat pe dreptate.
La el venea ziua din zori
Și până 'n noaptea înnoptată
Impricinați și pețitori,
După județ or după fată;
Că-i dase Domnul în hotare
Un lucru nou și-atât de rar,
Ii dase dar o fată mare,
Ca un mărgăritar.

1) In ziua de 29 Decembrie 1913, autorul s'a prezentat la palatul regal, împreună cu d-nii Iacob Negruzzi, Bogdan, Mehedinți in numele Revistei „Convorbiri Literare” pentru a felicita pe Majestatea Sa Regina Elisabeta, care implini 70 de ani.

Mersese zvonul până 'n fundul
Instreinatei depărtări,
Și se porniseră toți prinții —
In butci de aur sau călări,
Din toate unghiurile lumii,
De la apus și răsărit,
Care de care mai ohavnic
Pe tron și hirotonosit.
Stâlpan Intâiu din Codrul-Negră,
Și Ludovic, frumosul Fante,
Și Cadmu, bogătașul mării
Acoperit de diamante ;
Și Gustav-Adolf, scandinavul,
Și Ottokar, blondul margrav,
Unul ca altul mai poetic,
Mai subt la față și mai grav.

Intârziase să sosească
Un tânăr Duce mai străin,
Călătorind din Valea-Verde
De după Pontul-Euxin.
Eră sever la 'nfățișare,
Dar bun la suflet și cuminte,
Intâiul prinț de Dealul-Mare
Și unsul Locurilor-Sfinte.

Când îl văzû fecioara dreaptă,
Frumos și-atât de înțelept,
Alunecă de pe o treaptă
 Și îi căzu pe piept.
Și ce mai nuntă începură
Pe veselie și belșug,
Cu toată lumea cască-gură
De la palat până la plug!

Veneă în fruntea tuturor
Un crainic îmbrăcat în zale,
Cu pană 'n coiful lucitor
Și cu zmaralde în paftale.
În urma lui, cinci camerlingi
Cu chei de aur pe galoane,
Insulițați și strânși în chingi
Ca Sfântul-Gheorghe din icoane;
Apoi, un rând de trâmbițași
Ce buciurnau nunta prin nori,
Și două rânduri de arcași
Și două de privighetori.

Și numai iată că veneă
Într'o calească de cristal
Mireasa albă ca o stea,

Iar mirele venea pe cal.
Veneă măreț și 'npintenat
Pe calul său de lupte, graur,
Cu frâu 'n pietre luminat
Și cu zarpalele în aur.
Privea norodul, după ei,
Că văzul înneacă în gene,
Ca după nunta unor zmei
Și-a unor Cosânzene.

Și după nuntă s'au pornit
Pe drumul lung al depărtării,
Și-au tot mânat și-au tot gonit
Până la granițele țării.

Din fundul codrilor albaștri
Și din adâncuri de izvoare
S'adună sufletul pădurii
Și se înalță către soare.
Imprăstie mirezme, brazii,
Iar Peleşul, mângâietorul,
Cu glas de pământean îți spune
Urarea sa și dorul:

„Bine-ai venit, Măria Ta,
Frumoasă astfel precum ești;
Noi mâinile ți-om sărută
Și ți-om istorisi povești.
Ți-or spune brazii cum au fost
Boeri de neam de Căpăceni,
Iar florile de pe ghețari
Domnițele de pământeni;
Ți-o spune țara câte-a tras,
Cum doinele s'au zămislit
În sufletele de pripas
Din dorul pururi ne'implinit.

„Cum neamul nostru e orfan,
Copil de sânge 'mpărătesc,
Cu suflet de soldat român,
Dar iertător și femeesc.
Ți-or spune cōdrii câte știu,
Câte-au văzut și câte-au strâns,
Pribegi cu umblețul târziu,
Haiduci, și chiote, și plâns.
Tu să le scrii, Măria Ta,
Cum le voiu curge în cristale
Eu, Peleşul, când voiu sălta
Pe mesele Mării Tale“.

Și ai rămas de-atunci pe loc,
Ai veselit și-ai luminat,
Ba ai și plâns lacrimi de foc
Când pușorul ți-a zburat.
Și iarăși, timpul iertător
Când rana ți-a tămăduit,
Ai înfiat pe fii lor
Celui căzut, celui rănit:
Ai dat putere celor slabi
Și celor singuri, mângâiere,
Ai dat orfanilor părinți
Și celor orbi ai dat vedere.

Și timp cu timp, cu azi cu mâni,
A nins viața, troenind
Sub tâmpile gândul săptămâni,
În inimă pustiu și jind.
Din nalturi, Zânele ți-au nins
Năframa albă a uitării,
Iar nemurirea ți-a încins
Cu lauri, bolta cugetării.
Și azi pășești de drumul drept
Sfioasă și nedomerită,
Că inima-i tot caldă 'n piept,
Speranța tot neimplinită.

Și-atunci Archangelii s'adună
Cu îngerii la nobil graiu
Sub dreapta Tatălui, și sună
Pe depărtările din raiu.
Răspund la farmecul chiemării,
La foc de strălucite sabii,
Toți marii Voevozi ai țării,
Mușatenii și Basarabii,
Și la olaltă toți se 'nchină,
Văzându-ți tinerețea feței,
Și-ți zic: „Bine-ai venit, Regină,
„Pe pragul bătrâneții“.

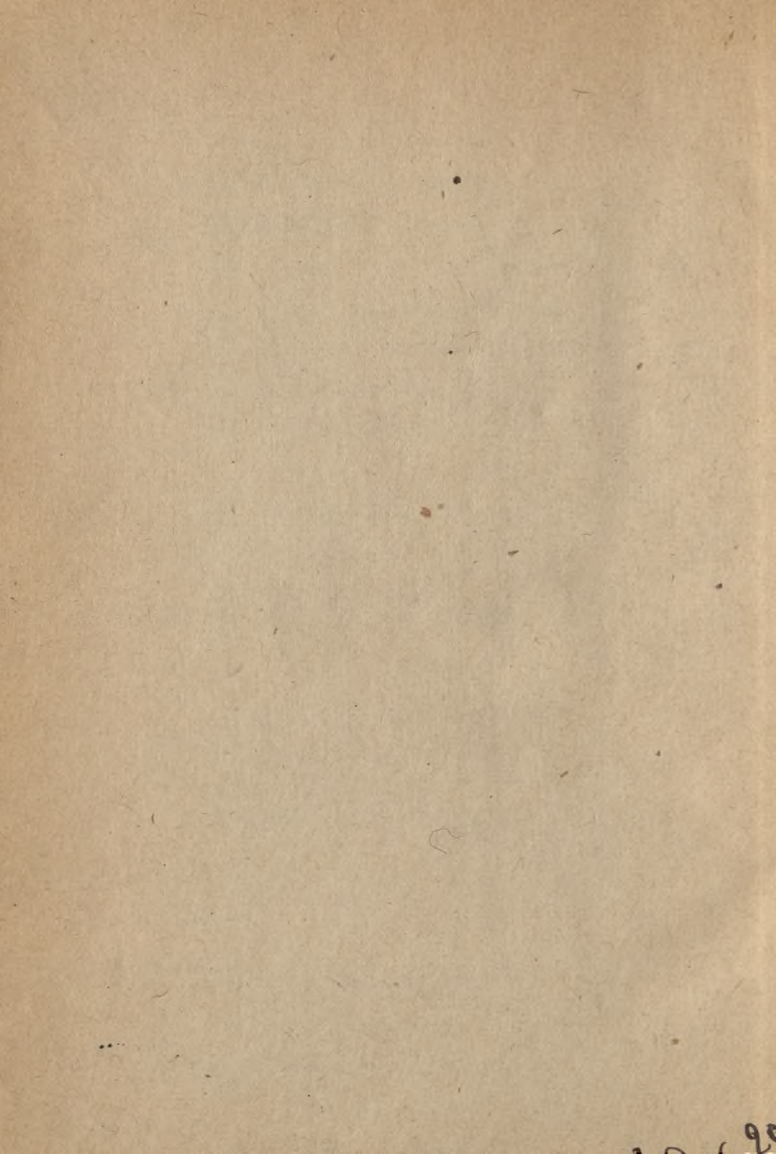


CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
Pe Malul Mării	3
Copila din Cădru	6
Atunci ?...	9
Un trandafir s'a scuturat	11
În amurg	12
Adio	14
Unei copile la Schit	16
Cald e soarele	18
Măgărint	19
S'a dus	20
Lumina senină	21
În parcul de la Genzano	23
Malvina	27
Strofe stinghere	29
La Orșova	31
Cântec	34
Lena	36
Unei copile	37
Timpu' zboară	38
Primăvara	40
Fuge	42
Crinul	44

MIRIȚĂ (Poem eroic).

Partea întâia. —	I. Solia	49
	II. Domnița	52
	III. Trimise Domnul	55
	IV. Plouă	57
	V. Oltul	58
	VI. Când Falduri de Aur	64
	VII. Marghita	65
	VIII. Prinții	68
	XI.	70
Partea doua. Lupta. —	X. Tabăra Maghiară	73
	XI.	75
	XII.	77
	XIII. Tabăra Română	80
	XIV. Lupta	84
	XV. Banul	89
	XVI.	91
	XVII	93
	XVIII.	95
	XIX.	97
Copilul		99
Către Domnul		101
Lumină Nouă. Domnița albă		104
Maiestății Sale Reginei Elisabeta		108



Y (620)